

MAGYAR KURIR

Bétsből, Kedden, Augustus' 31-dikén 1819.

Nagy Britannia.

Hunt Aug. 9-dikén megérkezett Manchesterbe. Az ő oda való bemenelét így írják-le a' Manchesteri újságlevelek: — „Deltájban egy fedetlen könnyű kosisiban tartotta bemenetelet. Melléteült Johnson nevű Kefekötő. Egy más székben ültek a' barátjai, Sir Wolsley, Hull, és Moorhouse. A' szekereket kísérte a' *Cavalcada* (lovások' serege). Ilyen sorral folytatta a' Proccessio a' maga menetelet az utzákon és piatzokon az allyas nép' sokasága között egy vendégfogadóig, a' hol Hunt a' néphez beszédet intézvén, azt arra intette, hogy honnyába tsendességgel térjen vissza, 's megígérte, hogy a' következő hétfőn tartandó gyűlésben maga is jelen fog lenni, a' Leighi gyűlésben pedig, a' melly szerdán fog tartatni, maga fog előlúlni. Az alatt, míg Hunt az utzán a' Proccessiót tartotta, a' Kalmárok' boltjaikat bezárni jónak találták. Némelly házaknak ablakaik behajgáltattak, ámbár a' város' előljáróji minden előrevaló vigyázásokat nagy gondal megtettek vala. A' katonák között ezen napra golyobisok töltések adattak.

A' következő szerdán valósággal véghez ment a' Leighi népgyűlés: de se Hunt se' a' társai, kik gyűlésről gyűlésre járnak 's ezért bujdosló néporátoroknak neveztetnek, ki nem mentek a' gyűlésre; egyéberánt szokott módon véghez ment a' tanátskozás, mellyet néhány

jovallásoknak meghatározatása rekesztette. Tizenhárom aszszony személyek, férj^{er} ruhába öltözködve, fekete kesztyűkkel 's ugyan olyan színű övedző kötővel még a' gyűlés' elején megjelentek, külömbkülömb fele színű zászlókkal, hanem semmi beszédet nem tartottak. Egy lajtorás székérre felállván, erről nézték a' gyűlés' munkáit egész végig figyelmetes halgatlással. Legkissebb gonoszság nem történt egész estvéli 9 óráig, a' midőn az utzákon és országúton kiáltozó sokaságnak hazahajtatására Huszár 's egyéb strázsa tsportok állittatván ki, a' nép honnyába széllyel oszlott, hanem az előljárók a' katonaságot egész éjjel fegyveresen kiállitva tartani tsakugyan szükségesnek itélték.

Egyéb helyeken is tartattak ugyan ezen környéken, szabad mezőn és a' hegyeken, efféle öszszegyülekezések, melyekre a' népet trombitaszó által szokták öszszehívni. Hanem minthogy tilalmas fegyvergyakorlásokat is tart a' nép ezen helyeken, tehát ezeknek megakadályoztatásokra fegyveres tsapatokat szokott küldeni a' Magistratus, melyeknek látására a' nép azonnal széllyel oszlik, 's mindenek eltsendesednek.

Közönséges levelek írják, hogy a' Manchesteri vidéken az efféle fegyvergyakorlási öszszegyülekezések naponként számosodnak, sőt hogy a' Middletoni halmokon egy valami 3000 emberekből álló sereg már mustrát is tartott egy Vasárnapon: de minden fegyver nélkül

és csak marschirozásban gyakorlották magokat. A' fordulásokra való jeladások vadász kürt által tetettek. Az ilyen katonaságú népgyűlésekhez, ámbár megtiltva vagnak, nem férhet hozzájuk az előljárók ereje, azért, hogy a' szélekre vigyázókat állítanak ki, 's ezeknek jeladását hallván, azonnal eloszlanak.

Azt lehet észre venni, hogy ezen lármázó üszszegyülekezéseknek indítóji végezetre csakugyan által látták, hogy az a' mód, melly által ők az Országlószerket meg akarták jáczodtatni, nem használható. Ők úgy akartak, hogy minden népes helységekben, mellyeknek most a' Parlamentum' alsó házában képviselőjök nintsenek, egygyet egygyet választván, az Országlószerket akarattja ellen is beküldik oda, gondolván, hogy, ha egyszer ott lesznek, nem fognak onnét kikergetetni. Hogy lehagyták ezen eleinteni plánumjokat, megtetszik egyebek közt egy Saxton nevű efféle *Jobbitónak* szavaiból, mellyeket ő Aug. 5-dikén a' Manchesteri néphez intézván, lebeszélgni iparkodik azt ezen czélzástól, ekképpen szollván: — „Mint hogy, úgy mond, az a' czélzás, hogy a' népgyűlések magoknak ezen rendkívül való úton módon választanak nemzeti képviselőket, ezen gyűléseknek törvénytelen és lazzasztó tekintet ad, 's ez által az Előljáróknak alkalmatosságot szolgáltat arra, hogy erőszakkal ellene álljanak; tehát ő azt tanátsolja, hogy jó leszen barátjaikra bizonni magokat, kik között Williams Oberster, ezen Grófságbéli Előljáróknak egygyike, ezen Grófságnak egész Tanátszerke előtt oly hathatósan beszélt az ő ügyekért, hogy ellene senki csak egy szót se' felelhetett.“ — Már most midőn azt kéri ezen népek, hogy gyűlést tarthassanak, csak azon czéljokat említik kérelmeikben, mellyet eleintén felhozni szoktak volt, tudniillik, hogy a' Parlamen-

tum' alsó házában Radicalis Reformatására nézve akarnak össze-
gyülekezni.

Olyan aszszonyi népgyűlés, a' milyen már más helyeken formálódott, Chesterben is támadott egy, melyről azt a' nevezettest jegyzik meg, hogy ez egy Szolgálot valósított a' maga előlül-jévé. — Ennek kétségkívül jó szája lehet.

A' Wvarwichi Grófság' Esküdtéből álló nagy törvényesszerke megesmerte Aug. 9-dikén kimondatott itelete által, hogy Edmond, Maddok, Májor Cartwright, Wooler, a' Fekete Puja' kiadója, és Lewis nevű személlyek ellen, azért, hogy magokat azon Birminghami nép gyűlésen, a' hol Sir Wolsley ezen városnak képviselőjévé választott, a' Constituzióval ellenkező módon viselték.

* * *

Az az alkú, melynek ereje szerint egy időtől fogva a' pénzt Amérikából, ~~katonásan~~ pedig Vera-Kruzból, Spanyol Ország' számára Anglia hozatja, az Angliai bankónak nagyon hasznos. Anglia ezen pengő pénzt Londonba viteti, 's érette Váltó papirosokat ad Spanyol Ország'nak. Így mind kettőjőbnek nyeresége van; Spanyol Ország'nak az, hogy külföldben a' mostani körülállások között a' Mexikói jövedelmet maga bajosan hozathatná el; Angliának pedig az, hogy mostanában, minekutánna az Anglus bankó a' maga Hitelezőjöt pengő pénzzel kezdetre fizetni, ily módon sok pengő pénzre tesz' szert. Mint már megjegyzettük elébb 15 millió Piastereket hozatott ezen az úton Vera-Kruzból Londonba; 's az újabb alkú szerint nem soká még 10 milliókat fog hozatni.

Az a' sereg, mellyet Gen. Devereux, az Insurgensek' segítségére Jul. 31-dikén Dublinból Amérika felé útnak indított, legfeljebb is csak 3000 emberekre

ízelhetik, hanem tizenkét csapatokra van felosztatva, oly véggel, hogy 12 Batalionoknak szolgáljon törzsökül, mely szerint még ezután szaporittatik annyira, hogy 12 valóságos Batalionok legyenek belőle. Ezen Generálist nem sokkal azelőtt elevezése előtt az a kedvetlenség érte, hogy valami barátjához levelet írván, szabadon kimondotta benne Generális Macgregorról, hogy ő azon Britannusokat, kik az ő zászlója alatt Amérikába eveztek vala, Porto bellónál nagyon vigyázatlanul vitte a' mézárszékre, 's ezen levél Macgregornak egy testvére' kezébe akadt, ki egy hegyi bárdolatlan Skottus lévén, ezen megbántatásért egy reggel 3 órakor valami barátjával Evreuxnak a' szállására ment, 's arra akarta, még pedig gorombáskodva, kényszeríteni, hogy duelláljanak. Evreux nem fogadtal a' meghívást, mondván, hogy a' duellálás' regulája szerint arra nem gorombasággal való kénytelenítés, hanem szabad akarat kívántatik, osztán az ő életére a' felferbuált katonaságnak, a' mostani környülállások között, nagyobb szükségé van, hogy sem azt ily jádзи módon feláldozhatná. Hanem a' Macgregor' testvére ezen okoknak se engedvén, őtet Evreux a' Magistrátusnál bejelentette, 's ez őket végre megegyeztette.

A' Régens Princz megváltoztatta azon időtöltési planumát, hogy Angliának déli partjai mellett tegye evezését, hanem annak napkeleti partjai mellett akar Skotziának partjáiig Fise nevű Grófhoz evezni, ott magát vad katsavadászzal mulatni, 's a' hegyes Skotzia ritkaságait meg szemlélni. — Portssmouthhoz négy Orosz Fregátok kötöttek ki.

London városában már olyan ragadozók is találtak, a' kik kotsit, lovakat, 's inast tartanak, 's a' gyalog megnő útasokat mesterségesen kipuréálják.

Nem rég valaki a' szomszédságból Londonba beindulván, egy úti kotsi négy lóval beéri, a' kotsis megszollitván, kérdi, hogy nem fáradt-e el, mert ha elfáradt, a' szekérben az Uraság jelen nem lévén, abba belé ülhet. Az útas semmitől nem tartván, beül, de azonban az inasok is beültek hozzá; a' kotsis egy kevéssé fére hajt, a' hol semmi házak nem találtattak, 's ekkor az inasok pénzt kezdenek kérni. Ő azt gondolta, hogy tréfálkodnak, de nem soká' ellenkezőről győztetett meg, mert megkötözöttvén minden pénze elvétellett, a' végre a' szekérből kivétellett.

Spanyol Ország.

Irunból így irtak Augustus' 1-ső napján: — „A' Radiksi tudósítások már valahára egyszer nyilvánosságosan beszélnek azon mesterkedésekről, melyek által ott a' katonaságot fellázzasztani iparkodtak. Nagyon messze kiterjedő levelezéseket, proklamatióknak való rajzolatokat, pamphleteket, mellyek mind kereskedő hajókon hozattattak be idegen Országokból a' hazába, 's végezetre egy több hónapoktól fogva főzetett öszszeesküvésnek meggyőző bizonyosságait, fogták el. A' volt az öszszeesküvés' planuma, hogy az alatt, míg a' fegyveres seregek a' Vittoriai logerből Radixot elfoglalják, az Extremadurabéli Guerillatsapatok, mellyek magokat már az Opeczai vidékeken mutogatták, a' Tágus felé elő nyomuljanak, hogy aszszertént, mint az első probatételeknek szerantsés kiütése kívánni fogná, az öszszeesküdek' további planumaiknak végrehajtását munkába vegyék. A' Korteseket öszsze akarták hivatni 's a' Republikát, ha a' környülállások kedvezetek volna, kikiáltani. Spanvol Országot Szabad Státusnak képzelnii! Melly kevésé kellett azoknak, kik ezen éppen oly vakmerő mint bolond planumon dol-

goztak a' Spanyol népnek lelkét esmérni, a' midőn ezen neveléses plánumot tsinálták. Hanem az a' dühösség, melly azon munkálódik, hogy minden fennálló dolgok felfordittassanak 's mindeneknek helyébe újak állittassanak, többé semmi határt nem esmervén, oly paroximus-sá lett, melly ezen embereket magokhoz jöni telyességgel nem engedi. Már Királyi Biztosok küldettettek-el Rádiksba, és az elfogattatott személyek' processusa minden lehető iparkodással folytattatik. Azonban pedig a' Frantzia határszélekhez legkeményebb parantsolatok küldettettek, hogy minden újságleveleknek, apró vagy futó irásoknak, 's titkos levelezéseknek behozattatása meggátoltassék, mellyeket az Öszvérhajtók a' Pyreneumi hegyeken által, Biskaya, Navarra, Arragonia, és Katalonia tartományiakba be szoktak lopni. Titkos figurákkal iratott levelek is nagy számmal fogattattak-el, mellyeknek magyarázó kulcsa már esmertetik, 's a' mellyekről azt erősítik, hogy a' Spanyol Országban folyó dolgoknak nagy világosságot fognak adni."

Spanyol Amérika.

Lord Cochrane még mind *Calabónál* tartzkodott, és hinni kezdték, hogy végezetre tsakugyan oly szerentsés leszén, hogy a' kikötőhely' erősségeit összerontja, 's az ott lévő Spanyol hajókat elfogja.

Annak a' Generálisnak neve, ki a' minap a' 3000 Spanyol katonákkal Amérika felé Rádiksból útnak indult, Cagigal. Ő már 1810-ben is Caraccasi Fő Kormányozó volt, hanem a' dolgok alatta az Insurgensek ellen szüntelenül szerentsétlen kimenetellel folyván, onnet 1813-ban visszahivattatott. Hogy most ismét oda küldetett, annak lehet talán monítani, hogy nagyon bajos oly

embert találni, a' ki cránt telyes bizodalommal lehessen lenni. Most nem Caraccasi, hanem Uj-Grenadai Főkormányozóvá nevezetett. Gondolják, hogy Karthagénához fog kizállani, 's onnet *Santa-Fe-de-Bagotónak*, Uj-Grenada fő városának, megmentésére indul, melly az ólta, hogy Insurgens Generális *Santander* a' Spanyol armádát megverte, remenség nélkül veszőfőiben látszik lenni.

A' Morilló hadi plánuma már most, ha az Uj-Grenadai armádát Santander meg nem verte volna, a' lett volna, hogy ezt a' magáéval összsatsatolván, az Oronoko víznek felső részéhez, vegye útját, ott seregeit hajókra ültesse, 's Angusturához levezvén, onnet az Insurgenseket elkergesse. Hanem már így, bajosan lehet valami a' plánumából.

Német Ország.

Gissában a' tanulók szép elégtételt kaptak. Ők a' katonaságtól megbántatva érezvén magokat, *in massa* kimentek Gissából, és kinyilatkoztatták, hogy, ha tsak illendő elégtételt nem kapnak, külömben oda többé vissza nem mennek. A' határozás, mellyet az Országszék ezen tekintetben kihirdtetett, az: Hogy ennekutánna tsak a' Senátus által lejendő meghivattatásra lehessen a' tanulók ellen a' katonaságnak hasznát venni, 's minden illetlen tselekedetért, mellyek ezen alkalmatossággal elő fordultak, a' tanulóknak elég tétettség. Továbbá a' Hadi törvényszéktől is jött ki ezen tárgyra nézve ítélet-tétel, t. i: hogy az a' katonatiszt, a' ki egy tanulót megbántott 's a' ki ezen tselekedete által ezen kedvelenségekre alkalmatosságot szolgáltatott vala, haladék nélkül, 14 napi kemény fogságra tétettség, 's a' megbántatott tanulót a' Rektornak 's az Obersternek jelenlétében megkövesse. A' Ministerium'

határozását 's ezen ítélletételt a' Senátusnak négy követjei vitték - ki oda, hol a' tanulóok lögerbe voltak, melyre nézve ezek Gissába az oskolába megelégedéssel vissza tértek.

A' 'Sidók üldöztetése még nem szünt meg Német Országban sok helyeken, Frankfurtban még most is nagyon félnek éjjelenként, melyre nézve nagy vigyázás van. A' kereskedők és czéhek a' Senátus' elejébe hivatván, megintettek, hogy hozzájok tartozóikat zabolán tartásák. A' politziai katonáknak megparantsoltatott, hogy mindeneket elfogjanak, kiket ekképpen kiáltani hallanak: *Hepp! Hepp!* Egy ifjú kereskedőlegény reá bizonyosodván, hogy az utszán sok házakra nyughatatlankodlató czédulákat raggatott, fogásra vitetett. Némelly házakhoz nagyon jeles levelek küldetettek. A' 'Sidók, kik eddig minden sétáló helyeket el szokták volt lépni, most nagyon ritkásan mutatgálják magokat. Sokak elküldözték familiájikat más városokba. Nevezetesen Hanauba és Offenbachba; sokak mindenestől fogva oda hagyták Frankfurtot.

A' 'Sidóknak ezen üldöztetése nem állapodott - meg tsak Würzburgban 's Frankfurtban. Ugy látszik, hogy rendrevette mind azokat a' Német városokat, a' hol ők számosan laknak. Mindenütt szájról szájra jár az őket rettegető *Hep!* Így történt már Baireutban; így foly Karlsruhében, a' honnét így irtak Aug. 18. dikán: — „A' 'Sidók üldöztetésére való hajlandóság itt is mutatja magát. E' hónap 17. dikére viradó éjjele a' Synagogára 's némelly főbb 'Sidóknak házaikra, 's a' többek közt az Udvari Bankos Haberére czédulákat ragasztottak, melyekben halál és veszedelem jövendöltetik fejekre. Éjjelenként már néhány izben hallatott a' *Hep! Hep!* Tegnap annyira megfelejtette magát egy tiszt, hogy egy tisztas Izraélitával, a' ki egy-

zersmind tanító az itt lévő Akademiában, testiképpen is rútul bánt. Mannheimban is hasonló fenyegetődző czédulákat kezdettek kiagatni. *Darmstadtra* is reá került a' sor: hanem a' Landwehr nem soká helyre állította a' tessenéget.

„Már most, így szólnak némely közönséges levelek, Aug. 13. dikától fogva Heidelbergában is hozzá fogtak a' vizsgálódásokhoz és fogdosásokhoz. Herborni Pagenstecher nevű Studens elfogattatván kérdőre vonattatott, 's azolta az Universitas' tömlöczében ül. — Darmstadti Kahl nevű könyvárosnak írásai elvétetté, maga is kérdőre vonattatott, de ez, mindjárt elbótsáttatott. — E' történt Parahimban egy Házitanítóval. — (Így hát még folynak Német Országban a' nyomozások.)

A' Berliini úgynevezett Státusújságnak Aug. 24. dikén költ. darabjában ily hirdetés találtatik: — „Bár melly nagyon be-
tűlje és segítse is a' Pruszsziái Ország-
lószerk a' Nyilvánosságot (publicitast) azt
mindazonáltal soha meg nem engedheti,
hogy az ő tselkedeteit magok a' hazabé-
li újságlevelek meggyalázzák. Erre néz-
ve a' *Naumburgi* és *Zeitzi* újságlevelek,
minthogy felettébb gondolatlan nyilat-
koztatásokra mérészlettek vetemedni, meg-
tiltattak.

Megjegyzés. — Honnét veszi eredetét a' *Hep! Hep!* 's miért irtóznak tőle a' 'Sidók ily nagyon? — Gansfleisch Péter és Leiningen Conrad 1097. ben a' Keresztes háborúra verbuálván, zászlójikon ezen betűk voltak H. E. P., mellyek ezt tették: *Hierosolyma est Perdita.* Ezen két Vezérek a' Rénus mellett, 's a' hol tsak megfordultak a' 'Sidókat üldözték, ölték, vágták. A' merre tsak ezen H. E. P. es zászló ment, a' nép azonnal kiáltozni kezdte *Hep! Hep!* Jön a' *Hep!* *Hep!* 's a' 'Sidó népet ütni verni kezdte.

A' Stuttgárdi Udvari újság szerint, Magyar Ország' Palatinusa József Ő Cs. Fő Herczege Aug. 22-dikén este felé oda megérkezvén 's Király Ő F. Génél fél órányi időt töltvén, útját Kirkheimba vette, hogy Württembergi Mária Princzaszszonnyal való házasodását 24-dikben forma szerént való módon végrehajtsa.

H e l v é t z i a .

A' Bernai Tikkos Tanátsból egy ítélet-tétel jött ki Augustus' 16-dikán, oly tselekedetre, melly, mint ezen ítélet-tétel mutatja, csak annyit különbözik a' Sand és Löningétől, hogy ezek közül Sand *Hotzebuera*, Löning pedig Elölülő Liebel Urra, valósággal reájok tették kezeiket, e' pedig csak akarta reá tenni Orosz Udvari Tanátsos Ritter Hamel Urra. Az egész ítélet-tétel, lehető rövidséggel, ennyiben áll: —

„Minekutánna Stähele Andras, Thurgaui Kantonbéli születésű 24 esztendőös Ur, Bernában a' Historiai tudományak magános tanítója, a' Tikkos Tanáts által, melynek a' közönséges rend és tsendesség fenntartására vigyázni hivatala szerént való kötelessége, ezen hónapnak 2-dikán elfogattatott, 's minekutánna a' véle tétel vizsgáladásokból kijött: 1)ször, hogy Stähele az említett napon egy Bernán által útozó idegent, kinek neve Orosz Udvari Tanátsos Ritter Hamel, egy közönséges vendégfogadóban feltett szándékkal kétszer felkeresett, ötlet nevének több versbéli megkérdezése közben ököllet való fenyegetődzés által megijesztette, 's ezen szavak által: Te Főjedelmek' Inasa és Kutyá, gorombán megbántotta, a' nélkül, hogy ötlet azelőtt valaha látta vagy személyesen esmerte volna; — 2)szor, hogy Stähele egy cikkelynek az Araui újság-

ban lett kiadatására sokat tett, azt Professor Kortumtól által vévén leírta, 's Professor Heldmant, hogy a' kiadásra beküldené, megkérte, 's ekképpen magát azon goromba megbántásnak, melly által egy Helvétziával barátságban élő Országlószék-rútul érdekeltetett, részesévé tette, minthogy ezen cikkelyben egyebek közt ezen kifejezések is előfordultak: „Már oda mentek a' dolgok, hogy a' „Rimai szent Birodalomban a' Politikai „handzsárdőfések a' testi handzsárdőfekkel vetélkednek. Nem soká meg fog „tanítani az idő bennünket arra is, hogy „valyon a' Berliui Újságok által elhírelt „összseesküvés valóságos dolog-e vagy „pedig csak azoknak az embereknek költeménye légyen, kik efféle kigondolt veszedelemnek elhírelése által a' Consti- „tützió' megkésztetésének elhalasztatott „időpontját, újabban is elhalasztatni akar- „ják; — 3)szor, hogy Stähele a' maga tulajdon vallástétele szerént írója légyen egy, e' folyó esztendő' Februariusa 19-dikén költ, de csak elkezdett levélnék, melly, mint ő erőssíti, a' S. Galleni Landammanhoz Müller Friedberghez volna intézve, 's a' melyben egyebek között ezek mondatnak: „Az Aristokraták' igazságtalanokodása az én lelkemet már réggen epedő mérgelődéssel töltötte el a' „Bernaiak ellen, úgy hogy engem' már a' „Bernaiakhoz semmi hajlandóság nem tart, 's csak egyedül az a' gondolat, hogy „itt az Oligarchiai tébolygásnak közepete, a' jó gondolkodásuakkal való szoros „összszetsatolódásban, az ifjúságot mi- „veljük 's benne a' jobbnak megfogására való tehetséget elkészítsük, határoz- „hat engem arra, hogy Bernában való „lakásomat félbe ne szakaszszam.“ — Minekutánna mind ezek így vannak, 's a' mellyek mellett az első pontra még a' következő környülállások is megjegyez-

stethetnek t. i: Stähele annak, hogy az idegent a' vendégfogedóban meglátogatta, ily okait adja, hogy ő (Stähele), történetből megtudta azt, hogy az idegen (Udvari Tanátsos Hamel Ur) a' Hofwyllyi nevelő intézetről rosszszól beszélt, ő ennek vélekedéseit igasságos útra akarta téríteni; hogy az ő Ud. Tanátsos Hamel Ur eránt való figyelmét, az ő hozzá Német Országról érkezett tudósítások elevenítették-fel, a' mellyekben az erőssített, hogy ezen ember (Hamel Ur), Német Országon és Helvétziában éppen azon meghagyással utozik, a' mellyel Kotzebue is a' maga meggyilkoltatásáig utozott; 's hogy végezetre öt arra, hogy ezen Udvari Tanátsos Hamel Urat megbántással illesse, ezen Urnak felénk és bizodalmatlanságot jelentő magaviselete, melly szerént néki semmi kérdésre felelni nem akart, indították. Továbbá tudva van Stähele-ről, hogy ő Hofwylben valami egy esztendőig, mint Tanító, felvétetve volt, de magát itt is rosszszól viselte, minthogy tanításában a' Fejedelmeket alacsony néphez illő kifejezésekkel illette, 's végre a' megintelésért még inkább indulatoskodván 's a' nevelő háznak, semmi rendszabásaira nem ügyelvén, az institutumból elküldetett, nem tsak, hanem az Institutum' tulajdonosától néki még tsak az oda való bejárás is megtiltatott. Ide járul továbbá 1)ször, hogy a' fenn felhozott cikelyben, mellyet Stähele az Aurau újságban kiadatott, a' mondatik Ud. Tanátsos Hamel Urról, hogy ötet egy külső Hatalmasság Helvétziában a' végre utoztatja — „hogy az Akademiai tanító „szaláiban, 's egyébütt is mindenütt halgatodnék, 's az előfordúlható szabad „beszédeket a' maga hűséges emlékeztébe-óltsa-be — 2)ször, hogy a' vizsgálódásban kijött, hogy Stähele magát akképpen nyilatkoztatta-ki — „Hogy ő, „valamint szintén egész Német Ország, „Kotzebuban nem egyebet, mint a' tyranizmus és a' feudalis intézetek' reves „alkotmányának ditsérőjét, a' jobbagyoskodásnak védelmezőjét, mint a' Fejedelmek' tsupa tetszését határok közzé szorító 's a' népnek a' maga jusait bátorságossá tévő, minden Constitúziók ellen „való kiáltozás emberét, szemlélik, 's a' „Sand' tselekedetében nem annyira az „ő személyes akarátjának, tselekedőjét „mint az égnek boszszuállását látják lenni — „ni“ — melly nyilatkoztatásból nyilván következik az a' gyanakodás, hogy Stähele, ha talám éppen a' kezét Orosz Udvari Tanátsos Hamel Urra tenni nem akarta is, legalább nagyon sürgető veszedelemtől való félelmet akart elméjében felgerjeszteni, 's a' többi —

„Minekutánna (mondánk) mind ezek így vagynak, rendelí a' Titkos Tanáts: — 1)ször, hogy Stähele András, mint a' Bernai földön nem lakos idegen, ezen Kánton' határaitól kitakarodjék, 's ide többé vissza se' jöjjön, azért, minthogy magát ily rút árulási czélzásba avatta — 2)ször, hogy a' kiállott fogságot, melyre magát nagyon érdemessé tette, hordozza békével — 3)ször, hogy minden költséget, melly ezen perbeli vizsgálódásokra 's az ő fogságára kívántatott fizessen-meg — 4)ször, hogy ezen ítélettel a' Thorgaui Országlószékkal, a' honét Stähele való, közöltessék — 5)ször, hogy ezen ítéletet a' Politziai Director haladék nélkül hajtassa végre. Kélt Bernában Aug. 16-dikán 1819-ben.“

Száz forint Conventiós pénzért váltó czédulában: —
 Aug. 27-dikén 248 $\frac{1}{2}$ — 28-dikén 248 $\frac{1}{2}$ — 30-dikén 248 — forintot.

A' Pesti 's Budai újságlevelekben ezeket olvassuk: —

Ő Császári Királyi Felsége Méltóságos Kopátsy József Urat, eddig a' Királyi Táblának Praelátusát, Sámeghi Sz. Jakab Apáturát, Hantai Sz. Mihály Praepositját, a' Ts. Veszprémi Ráptalan Kanonokját, és Cathedrális Archi-Diaco-nust a' Felséges Septemvirális Táblánál Assessorrá és Tit. Püspökké méltóztatott nevezni. — Nem különben Méltóságos Széki Gróf Teleki László Urat, Császári Királyi Kamarást, Nemes Somogy Vár-megye Fő Ispányi Helytartóját, és a' Királyi Tábla Báróját, ugyan a' Septemviralis Tábla Assessorává kegyelmesen ki-nevezni méltóztatott. Ezen két új Asses-sor Urak a' Felséges rendelkezésnek kihir-dettetése után Augustus 21-dikén tartat-tott ülésben az új hivatalra felesküdtek, és székeiket elfoglalták. — Azon alkal-matossággal midőn e' két tisztelt Asses-sorok kinevezettek, Méltóságos és Fő Tiszt. Marsovszky István Ur is, Septem-viralistává tétetett: de időközben meg-halván az ő helye most is üresen vagyon.

Ns. Szathmár Vgyében Sárköz Újlakon a' múlt Máj. 25-dikén ugyan oda való bir-tokos Nemes Zsarolyányi Márton László Ur, életének 112-dik esztendejében meg-halt. — 59-dik esztendő koráig nőtelen életet élt. Ekkor házasságra adta magát, mellyben haláláig töltött el 53 esztendő-
ket — hitvesével, ki most 84-dik eszten-dős, és kivánt egészséggel bír. Ezen ké-sői, de hosszás házassági életnek mil-lyen sikere lett légyen? — a' különösség okáért említést érdemel. Ugyan is 71 esztendő korában egy leányt, 79-dikben egy fiát, 81-ben ismét egy leányt nem-ze a' boldogultt öreg. — Az első hamar elhalt; — a' másik — Sigmond (ki most életben van) már 30 esztendő korában megöszült; a' harmadik pedig néhány

esztendő óta elnyomorodott. A' mi né-hai Márton László élete módját illeti: a' mint az Újlaki, 's szomszéd Sárköz hely-sége Vénci emlékeznek, — Ő mind a' munkában, mind az ételben és italban mindenkor mértékét tudott tartani. In-dulattit is el annyira zablón tartotta, hogy haragudni felette ritkán, 's kevés ideig szokott: búsulni a' jelenvalón, és a' jö-vendőn aggódni, éppen nem. — Innen a' következett, hogy ő egész oltében u-gyan nagy beteg nem volt, kissébb is igen ritkán. — A' mulatságnak, vígság-nak nagy Baráttya lévén gyakran áldomá-sozott a' vele egy korátsúakkal. — Azzal pedig maga ditselkedett Fő Ispány Urunk ő Excellentiájának; hogy ez előtt 5 esz-tendővel, midőn házassága 50-dik esz-tendeje Ünnepét ülték és így 109. eszten-dős korában, maga is a' Tánczot ma-gyarán megrakta. — Ezen Ünnep, lakó helyétől egy mértföldnyire lévő más hely-ségben tartatván, oda az Öreg lóháton ment, — még pedig egy olyan lóhá-
ton, melly szinte az előtt egy nappal egy 58 esztendő — pedig nem hamvába holt-férjfit magáról le hányt. Halála előtt 3 héttel is lovagolt. — A' múlt Május' elején gyengülését érzé az Öreg; — hol feküdt hol ült, vagy járkált: — Végre 25-dik Máj. dél előtt 8 óraker ezt mondá a' fiának — szokott hangon: 'Sigmond fiam! — töltsd meg a' pipámot, — hadd füstöljek még egygyet, 's midőn mint-egy 9 Minutumig ugyan bolkosan füstölt volna: egy óra múlva ismét megszollitá fiát, mondván: Fiam adj egy kis jó bo-rotskát; és azt jó izűen megiván, bal oldalára fordult a' fal felé; — 's a' jó Tokaitól elszunyadni vélte fia; Ő pedig aludva ment-ki ez Árnyék világhól. 'S így lett vége egy régi szabású, jámbor, megelégedve 112 esztendőt élt igaz Magyar embernek!